

Takács Géza

ISKOLAI JELENETEK – A CSÜTÖRTÖKI FOCI

Egyszer, amikor a foci szóba került, hogy kellene egy csapat, egyenesen a telepiekből, ha már ti úgyis jobbak vagytok mindenkinél, még új tanár voltam, könnyen mondtam ki bármit, arra gondoltam, jó volna időtöltésnek, annyit dumálnak a fociról, ha egy labdát meglátnak, megvesznek érte, hát akkor így kell őket megfogni, lekötni, megszelídíteni, csak jeleztem némi hajlandóságot, hogy talán majd meglátom: másnap már kezembe nyomta Istó az összeállítást. A papír talán még megvan valahol, egy kis gyűrött füzetlapon voltak rajta a nevek. Neki a cigány csapat alighanem valami varázsige volt, ott szunnyadhatott a lelkében, ott formálódhatott az álmaiban, ami persze különös eset, többszörösen is. Egyrészt azért, mert ő maga semmilyen csapatba nem fért volna bele, hiszen száz kiló körüli nagydarab ötödikes volt. Aki mire kétszer végigszalad a pályán, már kifulladásig. Igaz, sose fulladt ki, mert sose futott, viszont állandóan duzzogott amiatt, hogy nem kap labdát. De erről majd később. A fociban nem volt tehát valami nagy tekintély, vagyis csapatszervezésre aligha volt felhatalmazása, aligha számított volna valamit az ő tervezése az érintetteknek. Talán azért sietett az összeállítással, hogy ő ki nem maradjon? Meglehet. Másfelől Istó volt az a fiú, akivel a legtöbb gondom volt. Ha nem szólítottam fel, amikor jelentkezett, egykettőre dührohámot kapott, ha rosszat mondott és kijavítottam, dührohámot kapott, ha nem tetszett neki valaki válasza, dührohámot kapott. Az aztán persze egészen természetes, hogy dühöngött a magatartását ért kritika miatt is, hiszen ha jókedve volt, akkor is kötözködött a többiekkel, ha rosszkedve volt, akkor is. Csak más töltéssel, árnyalattal. Leginkább a gyengébb fizikumú vagy éppen kifejezetten törekeny kislány osztálytársakat cibálta, hajukat húzta, lökdöste, szorongatta. De persze nem csak őket. Őket inkább olyan állandó áldozat jelleggel. Sok lehetetlen, kínos, buta konfliktusunk volt, a leginkább abból, hogy ha felhúzta magát, márpedig ehhez bármi elég volt, s pillanatok alatt megtörtént, nem volt többé tárgyalóképes. Nos, hát ő lesz a csapatszervező, mi lesz ebből.

Csapat persze nem lett, s főként nem az Istó képzeletében élő, mezzel, edzővel, pályával rendelkező, ellenfeleken diadalmaskodó csapat. Lett azonban egy hetente egyszer, csütörtök délutánonként az iskola betonozott sportudvarán szervezett foci.

Igaz, ez már nem Istó lelkesedésének köszönhető, hanem Tilsának. Tilsa nem a telepen lakott, hanem a telep melletti kis utcában, élethelyzetét az otthonuk telepi közelsége írja le a legpontosabban. Félcigány, félárva, apjával áldatlan körülmények között élő, kallódó fiú. Ő volt az, aki megtudván hajlandóságomat foci-ügyben, kitalálta a kereteket. És nap mint nap sürgetett, kérdezett, könyörgött: mikor lesz már foci? (Mellesleg kiderült, testnevelő kollégám szerdánként tart visszajárós fociedzést, én tehát csak az alkalmakat gyarapítottam volna, igaz, más feltételekkel, mert az iskolai edzés a tornateremben zajlott, gumilabdával, viszonylag szigorú szabályok szerint, hogy a nagy rug-

dosódást elkerüljék. Meg hogy egyáltalán folyamatosan bonyolódhasson – amint erre később majd a saját tapasztalatomból rájövök.) A szabadság alkalmának, a nevelődés jó kis helyzetének gondoltam ezt a délutánt, melyből az iskolában is profitálhatok, így hát végül engedtem Tilsa sürgetésének.

Tervemre kissé csodálkozva néztek az érintettek, akiknek így-úgy tudniuk kellett róla. A csodálkozásuk nem is annyira az önkéntes buzgóságnak szólt, azt hiszem, hanem a naivitásomon lepődtek meg, kissé sajnálkozva, ötven felett már mégis furcsa az ilyesmi. Azon a naivitásomon, hogy nyilván azt képzelem, boldogulni fogok velük, s innen nézve igazán nagyvonalúan segítettek, hiszen a várható kárt is kalkulálták magukban, alighanem, azt a kárt, amit az iskolába visszatérő telepi diákok okoznak majd.

Indokolt volt a várakozásuk. Magam is tapasztaltam hamarosan. S természetesen tartottam is tőle. A telepen a máltaiak is ugyanúgy gondolkodtak, mint én, mint bármely jóakarátú, segítőkész, de felkészületlen ember. A teleprehabilitációs program keretében elkészült egy kis betonozott kosárpálya a közfürdő mellett. Voltam ott egyszer-kétszer. Még próbáltam beszállni is a játékba, ami ott kialakult. De nem alakult ki semmi. A telepi gyerekek a legelemibb együttműködésre sem voltak képesek, hajlandók egymással azért, hogy a játék játék legyen. Ökörködés folyt, így lehetne nevezni, olyasmi ez, ami minden játékot megöl. Ha valaki kivitt egy kosárlabdát, percekig maradt csak nála, ha nem volt elég nagy. Ha meg elég nagy volt, csak pillanatig volt képes a tévében látott játékra hasonlító valamit megpróbálni, mert mindig mindent elsodort az állandóan feltörni kész indulat, az állandó ajzottság, mely a kötözködésben talált oldódást. Aztán a palánkok is tönkrementek, s végül a pálya kiürült, a telep visszafoglalta saját kusza életformájának.

Ugyanakkor az iskolában a valahai iskolai konyhakert helyén (felszámolását értetlenkedve, fájdalommal írom le, noha lehet, magam sem dönthettem volna másként) készült egy bitumenes kosár- és kézilabdapálya, nem lehetett nagyon régi, a kerítését épp előző évben magasították meg a karbantartóink. A pályán délelőtt volt csak némi mozgás, olykor a napközisek jelentek meg rövid időre, de többnyire üresen állt. S persze könnyű volt elképzelni, micsoda élet folyhatna ott. Hamar kiderült, a pálya nem annyira jó, mint amilyen mutatós, a drótháló magas, de nem eléggé, ráadásul az iskolai oldalon csak egy két méter magas fal van, ott a kaput elkerülő, kicsit is magasabb lövések mind átrepültek, bele a kerítés mögött levő tüskés bokrokba, ahonnan olykor nem volt egyszerű kiszedni a labdát. A bitumenes pálya és a drótháló között van egy kis, önmagában mutatós kavicsos szegély, ahonnan azonban a játék során a kavics felkerül a pályára, tovább növelve az önmagában is kellemetlenül kemény pálya veszélyeit.

Mindez azonban csak körülmény, a nagyjából egy évig tartó heti foci működött, bár bőven voltak viszontagságok.

Mindjárt baj volt a kezdetekkor, nem tudom már, hogy Istó volt-e vagy Tilsa, aki hívta őket, de az első meccsre olyan fiúk is érkeztek, akik – nem kerülöm el az első felrémelő kifejezést – a „vérszagra” jöttek. Ketten vagy hárman, arcról ismerősök, a riadalomkeltés minden eszközével bírtak. Bizonyára túlzás ez így, benne vannak ebben a minősítésben a magam félelmei is, melyek akár még az eseményeket is befolyásolhatták, de annyira nem, hogy magukban előidézhatték volna, hiszen félelmeimből csak a kény-

szeredettség látszott, a zavar, a passzivitás. Nem akartam az első találkozást konfliktussal kezdeni, így hát beengedtem őket. A szívem ilyenkor eléggé tanácstalan. Hiszen miféle befogadás az, amelyik kirekesztéssel kezdődik? Ugyanakkor semmi esélyt nem adtam annak (magamnak), hogy velük együtt boldoguljak az enyéimmel. Inkább azt feltételeztem, hogy ezzel a befogadással mindjárt vége is lehet a kísérletnek. De ha már eljöttek, hát próbálkozzunk. Nem jutottunk semmire. El kellett őket küldenem. Amit ezúttal némi huzavona után, tekintettel arra, hogy zárt iskolaudvaron voltunk, vagyis volt valamelyes védettségem, sikerrel megoldottam. Megpróbáltunk ugyan focizni együtt, de nekik ez nagyjából azt jelentette, hogy kezdődhet a verekedés. Vagyis rúgták a labdát, ahol érték, ha nem érték, akkor a játsszótársakat, hogy eltakarítsák őket az útból, ha náluk volt a labda, akármilyen helyzetben, senkinek nem adták tovább. Egyikőjük kifejezetten ügyes volt, azt is mondhatnám, ördögösen cselezett, ami nagyjából azt jelentette, hogy vég nélkül forgolódott csak a pályán, látszott, hogy ez önbecsülésének egyik forrása is, neki maga a csel volt a cél. Mi meg ehhez az egyéni szórakozáshoz voltunk a bábuk, a közönség.

Voltaképp maguk is hamar elunták a dolgot, az efféle játéknak, ha nem fajul el, nem lesz belőle valódi verekedés, nincs íve, nincs tartalma, nincs igazi feszültsége, tétje, klasszikus pótcselekvés, nyomorúságos projekció, ösztönvakarózás, néhány durvaság után, ordítózás, öklörázás, lökdösődés után, mikor már mindenki érezte, valaminek történnie kell, ők épp csak a látszat, az önérzet, a győztes elvonulás kedvéért fenyegetőzve, dühöngve elvonultak. Nem vigasztalom azzal magam, hogy ugyanaz történt, mint ami a telepi pályán történt volna. Végül is ezen fiúk esetében csak a látszattal hadakozom, a megnyilvánuló énükkel, voltaképp sejtelmem sincs, kik ők, s a tudás csak segítségemre volna, bármi is lenne az, s ha lenne, nyilván több közöm lenne, lehetne hozzájuk. Aztán azt sem tudom, mennyire volt fontos szereplő az én magatartásom ebben a végkimenetelben, hiszen arra számítottam, ami történt, így hát a beteljesülésben voltam érdekelt, noha tanárként van már rutinom bőven az alkalmi érzelmek, feltételezéseim, várakozásaim palástolásában, de akkor is.

Amit ezekkel a fiúkkal egy röpké negyedóra alatt átéltem, nagyjából ez volt a jellemző az egész évre, csak persze volt azért a történetnek némi dinamikája, és az erőszak nem hatott át minden pillanatot. Inkább csak valamiféle sötét fellegként borult a pálya fölé, melyből a villámok bármikor lecsaphattak. Borga volt elsősorban az, aki a focitól állandó feszültségben volt, a focit állandó feszültségként élte meg, ő kész volt akármikor robbanni, pontosabban neki addig tartott egy-egy játék, amíg valamiért be nem gurult, akkor aztán törve-zúzva elvonult. Elvonulásainak különböző változatai adódtak, hiszen igyekezett őket emlékezetessé tenni. A legszelídebb az volt, amikor átrúgta a labdát a szomszédba, mielőtt otthagyt bennünket. A legdurvább pedig az, amikor az udvar kapuját kifelé nyitotta ki, miközben az befelé nyílik. Ennek következtében aztán reccsent az ajtó, törtek a lécek. A legrémesebb azonban az volt, amikor Tilsa után hajtóvadászatot ígért, indított, hogy úgysis szétveri a fejét hazafelé, ha már a pályán a jelenlétem ezt megakadályozta.

Tilsa azért lett célpont, mert eredendő kötekedő természetéhez gyenge fizikum társult, ami azonban egy cseppet sem tette megfontoltabbá. Ráadásul a fociban kivételesen

önző volt, s nem különösebben ügyes. Nyafogott, ha nem kapott labdát, nem ritkán közreműködésemet kérve, bár ebbe nem tudtam és nem is akartam beavatkozni. Inkább neki adtam tanácsokat, miféle játékos magatartás az, aminek kölcsönös együttműködés a vége, mondtam, inkább csak hogy elhangozzék, legalább a levegőbe benne legyen, ha már az ösztönökben, tapasztalatokban, szokásokban, megértésben nincs, s ha már a fülek is többnyire csukva vannak. Tilsa a megkapott labdát többnyire elveszítette, védekezni pedig nem volt hajlandó. S mindehhez társult még a szervezői öntudatból fakadó nagyszájúsága (vékony, majdnem sipító hangszerelésben), szóval tényleg eléggé provokatív volt az, amit művelt.

A fenyegetés megtette a hatását, Tilsa sírva fakadt, el kellett kísérenem. Vonultunk a telep felé, mellettem Tilsa, utánunk a többiek, aki élvezték a jelenetet, tőlünk nem sokkal leszakadva pedig Borga, hangos fenyegetőzéssel, hogy így is, úgy is meglesz a verés. A vége az lett, hogy a hosszú út lecsillapította az indulatokat, megvártam Borgát, már tárgyalóképes volt, még arra is ígértet tett, hogy feladja a tervét, s nem bántja Tilsát.

Borgával azért voltam ilyen türelmes, mert hozzánk tartozott, indulatos helyzeteitől eltekintve párbeszédképes is volt, kapcsolatunk a konfliktusoktól eltekintve még barátságosnak is volt mondható. Ráadásul adottságai jobbak voltak az átlagnál, ha rászánta magát a matekra, rendes dolgozatokat is írt, de persze fel-feltörő agresszivitása, mikor is senkire nem volt tekintettel, az iskolában is sok bajt hozott rá. Ismertem a családot, pontosabban az édesanyját, mert az apáról, annak önzéséről és magaviseletéről csak hallomásaim voltak, az apát otthon sosem láttam, vagy nem jött ki a szobából, ha ott voltam, nem tudom, a gyerekei életében általam is látható módon nem vett részt. Az anya azonban a telep egyik legmegnyerőbb asszonya volt azok közül, akiket megismertem. Szerettem vele beszélgetni, kedves, barátságos, önértetes, okos asszony volt, sosem volt köztünk félreértés a gyerekei nem könnyű ügyeiben. Sokat dolgozott, az év nagy részében az erdészetnél alkalmazták, sokszor egész nap nem evett odakint, annyira kevés volt a pénz, pedig kemény fizikai munkát végzett, lelkiismeretesen, hiszen még munkacsoportot is rábíztak, akik aztán vagy mentek vele nap mint nap, vagy pironkodhatott miattuk, mert egyszerűen otthagyták a munkát. (Az erdészeti lehetőségeket megbecsülve még parkgondozói tanfolyamot is végzett.) Az otthonában nem volt olyan szép rend, mint némely más lakásban a telepen, de nem volt elhanyagolva sem. Közelebbi kapcsolatunk abból alakult ki, hogy hosszasan tartoztak az ebédpénzzel, s én lettem megbízva az intézéssel, a „behajtással”. Kölcsön adtam neki a hiányzó összeget, nem volt más megoldás, s nem is vártam, hogy visszafizesse, de a tartozást pontosan és gondosan kiegyenlítette.

A gyerekeivel, a két fiúval azonban nem bírt. Azok épp úgy éltek a maguk, pontosabban a telep diktálta szabadság szerint, mint vélelmezhetően az apjuk. Természetes volt, hogy az anyjuk küszködött azért, hogy legyen a nagyobbiknak rendes, iskolába járó cipője, de Mondó zavartalanul csúszkált ebben a cipőben odakint, eléggé gyötörve a lábait, pusztán azért, mert ennek jobban csúszott a talpa, mint a többinek. Amikor sem a dolgaikat nem becsülték, sem az anyjuk segítségére nem voltak, azt a mintát követték, amit a többi fiútól, férfitől láttak.

Az anya legszebb történetei a kertjéről szóltak. A ház, amelyben laktak, máltais építmény, nagyjából a telep közepén. Két házsor is van itt, de kerítés, működő kiskapuvál csak ennél a háznál maradt meg, két lakás előtt, ám a szomszéd kiskertjében nem volt semmi alkalmilag lerakott holmikon kívül, Joló kertjében viszont virágok nyíltak. Melyeket nagy gonddal ültetett, ápolt, védett, büszke volt rájuk. Sorsuk azonban évről évre ugyanaz, mesélte, amikor nyílnak, sorra eltűnnek a virágok a kertből, egyszer arra panaszkodott, hogy éjszaka a kaput is tönkretették, egyszerűen kiemelték az egyik vasoszlopot. Efféle panaszaiból össze is állt egy lista, én voltam az írnök, a polgármestertől kért segítséget, mivel azokat a károkat, amelyek a házat érték, a saját pénzéből nem bírja orvosolni, támogatást kér tehát. A károk legkellemetlenebb fejezete a ház hátsó oldalán összetört cserepek voltak, meg a fal rongálása, az épület mögött volt éppen a telepi sportpálya, s az ottani randalírozás egyik céltáblája, áldozata volt a ház.

Visszatérve a délutáni focihoz. Többnyire jó kis meccseket játszottunk, vagyis jöttek csütörtökön újra és újra, megesett, hogy négy csapatot is kellett alakítani, vagyis összejött vagy húsz fiú. Többnyire alkudozás volt a végén hosszabbításokért. Olykor még nézők is akadtak, lányok jöttek be az udvarra vagy álltak meg kívül a kerítés mellett, hogy nézzék a játékot. Amit állandóan fenyegetett a belső háború vagy éppen a sértett kiállítás, durvaságok, trágárságok. Bevezettem szabályokat: aki rúg, aki káromkodik, két percre kiáll. Nem működött könnyen, de a foci iránti vágy többnyire legyőzte a fegyelmezés, korlátozás keltette plusz indulatot.

Jellemző volt a cigány és a nem cigány gyerekek közti magatartás-különbség. Hiszen a kezdettől jöttek nem cigány fiúk is, némelyek otthonról, mások a napköziből. A nem cigány gyerekek átlagban jóval nyugodtabbak, játékra készek, érettebbek voltak, annak ellenére, hogy a cigány gyerekek többnyire ügyesebbek, mozgékonyabbak voltak náluk. Egyik jegy sem volt persze kizárólagosan jellemző, hiszen például Boró, cigány fiú, aki különben az iskolában, tanítás során az egyik legkevésbé kezelhető diák, szinte indulat nélkül játszott, többnyire megható odaadással és türelemmel.

Kellene mindezt tovább részleteznem, beszélni kellene a másik Borgáról is, aki a foci ügyében ugyancsak másik arcát mutatta, mint az iskolában, ügyetlen volt, ezért elfogadta, hogy mindig ő a kapus, és nem is védett rosszul, de a trágárságban talán ő ment alkalmasint a legmesszebb, miközben nála senki sem tudott finomabban elnézést kérni. A Sóni fiúk különös viszonyairól, mennyire más és más személyiségek, fociban és iskolai életükben egyaránt. S persze a többiekről, a nem cigány gyerekekről is, akik túrték, elviselték az erőszakot a foci kedvéért, sohasem hallottam egyetlen utalást sem, amiből arra következtethettem volna, hogy más mentalitásuk, tartózkodásuk az ütközetektől és a személyes háborúktól nem közönséges gyávaságnak számított volna. Mellyel vissza lehet, tehát alkalmasint vissza is kell élni. Ugyanakkor cigány–nemcigány megkülönböztetések, csaták nem voltak, nem alakultak ki, az értékrendet nagyjából az adottságok szabták meg. Kellott volna személyes dolgokra, összefüggésekre figyelnem, még leginkább a cigány fiúknál jutott erre valamennyi idő, hiszen rákényszerültem, a többiekkel nem nagyon foglalkoztam, szerettem focizni, örültem a lehetőségnek, az együttlét erősítette az iskolai kapcsolatunkat, hiszen volt köztük gyenge tanuló is, aki a pályán lankadatlan volt, órán

viszont alig mozdult, vagyis számított a máshonnan való pozitív élményünk egymásról. Összességében azért az erőszak beárnyékolta mindent. Igaz, ritkultak az esetek, hogy hamarabb kellett befejeznünk, mert kezelhetetlenné vált a helyzet, de az is ritka volt, hogy ne feszültséggel telve indultam volna haza, lesújtva felszabadultságuktól.

Nem szeretem azt a szerepet, ami kialakult, nem így képzeltem, hiszen csak afféle felügyelő voltam, javarészt tényleg ácsorogtam a pálya szélén, majdnem fölöslegesen, noha mégsem teljesen értelmetlenül, hiszen ha nem lettem volna ott, a meccs el sem tudott volna kezdődni, annyira nem volt a gyerekekben kölcsönös elismerés, szabálytisztelet. Belátás, hogy szabályok nélkül nem megy. Az egyéni, alkalmi érdek, érzélem minden pillanatban felülírta, felfüggesztette a szabályokat, amit aztán a másik persze sérelmezett, és már vége is volt a játéknak. Én tehát a szabály embere voltam, rájuk kényszerítettem a szabályokat, rábeszéléssel, ha lehetett, ha nem lehetett, akkor kiabálással, fenyegetőzéssel, hogy tudjanak játszani. S legyen kedvük jönni újra és újra. (A kisebbek és gyengébbek jobban tartanak a szabályt, mint a nagyobbak, az idősebbek és az erősebbek.) Azért voltam tehát jelen, hogy élvezzék a focit, tudjanak játszani, legyen értelme a góloknak, az eredménynek.

Voltak speciális szabályaink is. Mert a szokásos szabályok keveseknek bizonyultak. Nem akartam új, helyi szabályokat hozni, amelyek a szabályok betartatását segítik, de rákényszerültem. Három szabály volt, melyeket minden meccs előtt elismételtem, három tiltás: nem szabad rugdosni, bántani a másikat, nem szabad ordítani, és nem szabad mocskolódni. Az utóbbit volt a legnehezebb elfogadtatni, hiszen szinte elválaszthatatlan volt az izgatottságtól, tulajdonképpen az órán is, de ott valójában nincs ellene hatékony szer. Itt azonban a feltűnő durvaság és a káromkodás azonnali kiállításal járt. Mindez sok héten át formálódott, még a kertszomszéd is bátorított, hogyan is legyen, hiszen labdavisszaadóként, hallgatóságként kénytelen közreműködővé vált, egyébként megértéssel, jóindulattal. Ennek a viselkedéskultúrának, játékkultúrának a megszilárdulásához, természetes elfogadásához persze az egész iskolának, a családoknak is másként kellett volna működniük, így hát szinte mindig mindent előlről kezdtünk minden alkalommal. Vagyis mindvégig és minduntalan a kellemetlen jelenetek tarkították a meccseket.

Legjobb és leghatékonyabb volt – lett volna –, ha én is játszom, ez kiderült abból az egy-két alkalomból, amikor létszám-egyenlőtlenség miatt beálltam játszani, vagy veszekedést feloldandó beálltam a kapuba. Mert persze gyakran volt kapushiány, noha volt két fiú, akik szerettek védeni, de egyikőjük gyakran hiányzott.

Nem szerettem tehát ezt a felügyelői, rendfenntartói, működtetői szerepet, azt gondoltam eredetileg, hogy játszom majd velük, eleinte át is öltöztem, hogy ne legyen akadálya. De túl sokan lettek, s nem is nagyon hívtak játszani, nyilván amennyivel szelídítette a harcot a pályán való jelenlétem, annyival feszélyezte is, nem erőltettem (bár sajnáltam a szívem, hiszen mégis csak végigfociztam a gimnáziumi és a főiskolás éveimet).

Volt egy emlékezetes meccs a tavaszi szünet előtt, nem volt hírverés, inkább némi ellenhang, én is örültem volna, ha elmarad. Tulajdonképpen mindig örültem, ha elmaradt,

bár nem szokott elmaradni, mert bajban voltam az idővel, de ezt a szabad focit áldozatnak gondoltam az istenek oltárán. Szükségük van rá a gyerekeknek. Mintha szükségük volna rá.

Nem jöttek, noha ezúttal hazamentem átöltözni, amire általában nincs időm, beültem a tanáriba, készülni, pakolni, aztán az egyik Sóni fiú, a Basa mégis megérkezett, hazaküldtem volna, de hogy legalább rugdosna egy kicsit, jó, legyen, megadtam magam. Ehhez még csak le se kell mennem. Aztán mégis lenéztem egy idő után, mi is van odalent. Közben előkerültek a testvérei is, Orn és Sziszi, kapura rugdostak, kétkapuztak ketten. Ez lehetett az otthoni ősi forma, mert látható élvezettel művelték. Basa kérdezte, nem állnék-e be. Hogy akkor ketten-ketten játszhatnánk. Az invitálás jólesett, bár sejtelmem se volt, mi lesz belőle. Aztán belefoglunk. Mindhárom Sóni fiú kiválóan játszik. Orn, aki magántanuló, hihetetlen erőszakos, remekül cselez, hatalmasakat rúg. A meccseken néha egyedül végigdriblizta a pályát keresztbe-hosszába. Sokszor törtem a fejem, ahogy néztem, ahogy láthatóan kiélte késztetéseit, hogyan lehetne beilleszkednie, bekapcsolódnia a helyi, a városi labdarúgás világába, de reménytelennek látszott. Basa lendületes, gyors, ügyes, ő a legnyugodtabb, legkiegyensúlyozottabb a három fiú közül (nem csak fociban), egy ideig járt is be Csepelre valami ifjúsági csapathoz, helyi edzésekre is járt, de kimaradt. Sziszi, a legkisebb, amikor nála kisebbekkel játszott, iszonyú fölényeskedő, mintha öt fiú legkisebbjeként elszenvedett sérelmeit torolná meg ilyenkor, durva, hisztérikus, dühöngésre is képes, hatalmas sértődésekre, sértett kiállásokra, amúgy mozgékony, jó labdaérzéssel bír ő is. 14-18 évesek. Én meg ötvenhét. Mi lesz ebből? Hát az történt, hogy bármelyik párosításban voltam, mindig nyertünk. És igazából minden erőlködés nélkül. Teljesen valószínűtlen volt az eredmény, hiszen egyenként ezerszer fürgébbek, ügyesebbek voltak nálam. Az történt, hogy akivel voltam, az lényegében egyedül jobb volt a testvéreinél, elég volt ehhez asszisztálnom, jobbára lelkileg. Olyan erős fölényre, előnnyé vált az a tudatosság, ahogy a partneremet mozgattam, irányítottam, segítettem, kiszolgáltam, s hogy tudatos védekezésre tudtam rávenni. Hiába látta ezt a másik pár, élte át velem ennek a magatartásnak az előnyét, sikerét, nem voltak képesek egymással megismételni, pedig még igyekeztek is. Játszottunk vagy háromnegyed órát, és az utolsó meccset még megnyújtottuk sok góllal, de ugyanaz lett a vége. Pedig se nem meghatódósok, se nem tekintélytisztelők, s a legkevésbé sem udvariaskodók. Noha ezúttal talán mégis meglepte, meghatotta őket az elszántságom, szenvedélyességem, lendületem. (Ahogy focizok diákkorom óta, s amíg a világ világ.) De az egész jelenet mégis szívszorító volt. Akiket saját helyzetükben olyan kiválóknak láttam, és el tudtam volna képzelni, hogy ez a kiválóságuk talán transzponálható volna más közegbe, láttam, megtapasztaltam ennek a kiválóságnak az esetlegességét. Láttam, ha összekerülnének tudatos focira kész sráccokkal, újra és újra vesztenének. Tehetségük, adottságuk csak egy álom. Nem semmi ugyan, de szinte megfoghatatlan. Öntörvényű. Nem lehet rá építeni.

Valahogyan egy játék erejéig mintha az apjuk lettem volna, azt élhették át, mit jelent egy idősebb férfival, egy velük törődő férfival meghittten együttműködni, tapasztalni annak természetes fölényét, erejét, rájuk vonatkozó figyelmét. Igen, mintha a gyermekeim lettek volna, a fiaim, annyira bensőséges történet lett, valahogy így alakult.

Hogy nem képzeldés volt, azt a búcsúzás is jelezte, foci után általában a fiúk egyszerre csak szétszélednek, olykor köszönés nélkül, mintha ott sem lennék, most viszont nem nagyon akarták abbahagyni a játékot, aztán meg valódi elköszönés zajlott le, és egy hét múlva Basa úgy utalt vissza az előző heti focira, hogy az volt az igazi, de arról lemaradtatok, jelezte a többieknek büszkén.

Az idén a foci elmaradt. Nevelőapja lettem egy kisfiúnak, részben ezért. Elfáradtam, ezért is. Mindennapos korrepetálásokba keveredtem, ezért is. Vagyis a fiúktól a lányokhoz pártoltam. A fiúk számára ugyanis a korrepetálás többnyire rangon aluli. Semmiféle férfiszerepre nem emlékeztet. De csalódás is volt a döntésem mögött. Az a viszony, ahogy a focira jártak, ahogy ott egymással voltunk, valahogy nem volt arányban a vállalt teherrel. Azt éreztem, nekem így nem éri meg. Egy láncszem nem lehet lánc.

Mindennek már több mint egy éve. Istó most ősszel az írta, hogy a legnagyobb nyári élménye a telepi csapat meccse volt, amit a máltaiak szerveztek. Igaz, fűzi hozzá, végül nem utaztak el, mert nem volt busz, de akkor is ez volt a nyár legemlékezetesebb eseménye.

Búcsú a szülőktől